

72. Penamatan Kontrak *Wakalah* Oleh Wakil Sekiranya Prinsipal (*Muwakkil*) Melanggar Terma Dan Syarat Kontrak

MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada kontrak *wakalah* yang *lazim* seperti *wakalah bi al-ajr* boleh ditamatkan oleh wakil dalam situasi pihak *muwakkil* melanggar terma dan syarat kontrak.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-149 bertarikh 23 Julai 2014 telah memutuskan bahawa wakil boleh menarik diri daripada kontrak *wakalah* yang *lazim* apabila, *muwakkil* melanggar terma dan syarat yang telah dipersetujui dalam kontrak.

Asas Pertimbangan

Sebarang syarat yang tidak bertentangan dengan Syarak boleh dipersetujui bersama dalam pemeteraian kontrak *wakalah* termasuk kontrak *wakalah bi al-ajr* selagi mana syarat tersebut tidak menjejaskan *muqtada al-aqd*.

Namun, sekiranya berlaku pelanggaran terma dan syarat dalam kontrak *wakalah* oleh *muwakkil*, pilihan diberi kepada wakil untuk menarik diri demi menjaga kepentingan wakil.

73. Wang Pendahuluan Oleh Wakil Untuk Memulakan Pelaburan *Muwakkil*

Terdapat amalan pasaran yang mana wakil mendahulukan wang sebagai *qard* kepada *muwakkil* untuk memulakan pelaburan.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung isu sama ada amalan tersebut boleh menimbulkan isu pembelian dengan syarat pinjaman (*bai` wa salaf*) atau pinjaman yang memberi manfaat kepada pemberi pinjam (*qard jarra nafan*).

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-149 bertarikh 23 Julai 2014 telah memutuskan perkara berikut:

- i. Apa-apa wang pendahuluan oleh wakil kepada *muwakkil* untuk memulakan pelaburan adalah *ditakyifkan* sebagai *qard* dan dibenarkan dengan syarat ianya tidak diletakkan sebagai syarat memasuki kontrak.
- ii. Apa-apa fi yang diterima oleh wakil mestilah tidak dinisbahkan dengan jumlah atau peratusan wang yang didahulukan oleh wakil untuk memulakan pelaburan bagi pihak *muwakkil*.

Asas Pertimbangan

Keputusan ini berdasarkan pertimbangan bahawa wang pendahuluan yang diberikan oleh wakil kepada *muwakkil* untuk memulakan pelaburan adalah atas budi bicara wakil yang tidak disyaratkan pada awal pemeteraian kontrak *wakalah*. Ia bertujuan mengelakkan daripada berlakunya *bai' wa salaf* ataupun *qard jarra nafa* yang ditegah oleh Syarak.

74. Kesan Wakil Yang Melanggar Terma Dan Syarat Dalam Kontrak *Wakalah Bi Al-Istithmar*

Dalam kontrak *wakalah bi al-istithmar*, pada kebiasaannya IKI akan bertindak sebagai wakil untuk melaburkan wang deposit pelanggan (*muwakkil*) dalam portfolio pelaburan yang dipersetujui bertujuan untuk menjanakan pulangan pada kadar minimum yang tertentu.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung isu wakil melanggar terma dan syarat *wakalah* dengan membuat pelaburan dalam portfolio yang berbeza daripada portfolio yang telah ditetapkan oleh *muwakkil*.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-150 bertarikh 26 Ogos 2014 dan mesyuarat ke-165 bertarikh 26 Januari 2016 telah memutuskan bahawa dalam kes pelanggaran syarat oleh wakil di bawah kontrak *wakalah bi al-istithmar*, wakil mestilah menjamin:

- i. modal pelaburan; dan
- ii. keuntungan sebenar yang telah dijana sehingga tarikh pelanggaran syarat tersebut.

Di samping kedua-dua perkara di atas, MPS telah memutuskan bahawa pelabur (*muwakkil*) layak menuntut kos sebenar yang ditanggung akibat pelanggaran syarat oleh wakil.

Dalam kes pelanggaran syarat yang menghasilkan keuntungan melebihi keuntungan yang dijangka, lebihan keuntungan tersebut mestilah diuruskan berdasarkan terma dan syarat yang telah dipersetujui berhubung fi prestasi. Sekiranya syarat berhubung fi prestasi tidak dipersetujui pada awal kontrak atau tiada persetujuan dibuat, lebihan keuntungan tersebut tertakluk kepada budi bicara *muwakkil*.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Ulama bersepakat bahawa apabila berlaku pelanggaran terma dan syarat oleh wakil, maka wakil tersebut mestilah menjamin modal yang telah diserahkan oleh *muwakkil*.
- ii. Kesan pelanggaran syarat dalam kontrak *wakalah bi al-istithmar* boleh diselaraskan dengan kontrak *mudarabah* kerana terdapat elemen *wakalah* dalam kedua-dua kontrak. Dalam hal ini, terdapat pandangan sebahagian fuqaha termasuk Imam Malik⁸⁴ yang membenarkan *rabbul mal* dan *mudarib* untuk berkongsi keuntungan walaupun berlaku pelanggaran syarat dalam kontrak *mudarabah*.

⁸⁴ Imam Malik bin Anas, *Al-Mudawwanah*, Dar al-Kutub al-'Ilmiyyah, 1415H, j. 3, h. 653.

- iii. Jika keuntungan kurang daripada keuntungan dijangka, wakil tidak perlu membayar ganti rugi ke atas perbezaan pulangan antara portfolio yang telah ditetapkan dengan portfolio yang dilaburkan oleh wakil kerana ia bukan kerugian sebenar (*darar fi'li*). Keuntungan yang sepatutnya diperoleh daripada portfolio yang ditetapkan oleh *muwakkil* bukanlah sesuatu yang pasti dari awal kerana ia hanya diketahui pada tempoh matang.
- iv. Keharusan untuk menuntut kos sebenar yang ditanggung akibat pelanggaran syarat oleh wakil atas dasar ganti rugi terhadap kerugian akibat pelanggaran syarat tersebut, di samping bertujuan menekankan aspek penyempurnaan amanah dan disiplin ke atas wakil. Ini juga selaras dengan kaedah fiqah berikut:

الضرر يزال

*"Kemudaratan hendaklah dihilangkan."*⁸⁵

⁸⁵ Al-Suyuti, *Al-Asybah wa al-Naza'ir*, Dar al-Kutub al-'Ilmiyyah, 1990, h. 83.